

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/32/2017
Identifikačné číslo spisu: 1016200896
Dátum vydania rozhodnutia: 26.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1016200896.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci navrhovateľa Ing. G. G., X., zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Berecovou Titkovou, so sídlom Dubová 2, Nitra, proti odporkyni Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta 8-10, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. mája 2017, č.k. 5Sd/70/2016-78, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. mája 2017, č.k. 5Sd/70/2016-78, m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne z 11. apríla 2016, č. XXX XXX XXXX X, z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Odporkyňa j e p o v i n á zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania v sume 485,67 € na účet právnej zástupkyne navrhovateľa JUDr. Jany Berecovej Titkovej, vedený v D., IBAN: ST. do tridsiatich dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

1.

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11. apríla 2016, a účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že preskúmaným rozhodnutím odporkyňa podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) priznala navrhovateľovi od 12. novembra 2015 starobný dôchodok v sume 569,30 € mesačne, zvýšený od 1. januára 2016 na sumu 571,20 € mesačne. Starobný dôchodok bol priznaný podľa čl. 52 ods. 1 písm. a/ a ods. 4 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009.

Súd prvého stupňa preskúmal opravný prostriedok navrhovateľa podľa Tretej hlavy Piatej časti

Občianskeho súdneho poriadku. Mal za preukázané, že návrhom na preskúmania rozhodnutia namieta výpočte starobného dôchodku dôvodiac nezohľadnením obdobia dôchodkového poistenia od 1. februára 1993 do 11. novembra 2015 (8 319 dní obdobia dôchodkového poistenia) do vzniku nároku na starobný dôchodok, čo odôvodnil s poukazom na čl. 20 ods. 1 Zmluvy medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálnom zabezpečení a článkom 15 Správnej dohody, ktorou sa vykonáva Zmluva medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálnom zabezpečení. Uviedol, že do 31. decembra 1992 pracoval u zamestnávateľa, ktorý mal podľa výpisu z obchodného registra sídlo v Českej republike, nikdy nepracoval v zahraničí a celý svoj produktívny život mal miesto výkonu práce v Slovenskej republike. Zdôraznil, že použitie článku 20 ods. 1 Zmluvy pri výpočte jeho starobného dôchodku je voči nemu diskriminačné v porovnaní s inými žiadateľmi o priznanie starobného dôchodku, ktorí rovnako ako on počas jeho produktívneho obdobia rovnako pracovali na území Slovenskej republiky a dosahovali v zamestnaní rovnaké príjmy ako on a poukazoval na to, že odporkyňa pri výpočte jeho starobného dôchodku postupovala v rozpore s článkom 12a článkom 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Poukázal ďalej na to, že Česká správa sociálneho zabezpečenia mu rozhodnutím číslo XXX/XXX XXX XXX zo dňa 14. apríla 2016 priznala od 28. decembra 2015 dôchodok 7 470,- Kč mesačne. Predložil ním spracovaný informatívny výpočet starobného dôchodku a mal za to, že rozdiel výšky starobného dôchodku, na ktorý by mal podľa jeho výpočtu nárok v Slovenskej republike ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku (ak by sa aj obdobie získané podľa právnych predpisov Českej republiky považovalo za obdobie dôchodkového poistenia získané podľa právnych predpisov Slovenskej republiky) a súčtu čiastkových dôchodkov, priznaných mu odporkyňou a Českou správou sociálneho zabezpečenia je 270,21 € mesačne v jeho neprospech. V tejto súvislosti poukazoval aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, týkajúce sa tejto problematiky, ktorý je potrebné aplikovať aj na neho.

Krajský súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov, oboznámil sa s obsahom dávkového spisu odporkyne číslo XXX XXX XXXX X a s obsahom spisového materiálu. Zistil, že konanie o dávku starobného dôchodku sa začalo na základe žiadosti spísanej dňa 30. decembra 2015. Starobný dôchodok žiadateľ priznať od 12. novembra 2015. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že navrhovateľ pracoval do 31. decembra 1992 u zamestnávateľa B. so sídlom na území Českej republiky. Podmienky nárok na starobný dôchodok navrhovateľ splnil podľa právnych predpisov Slovenskej republiky a starobný dôchodok mu bol priznaný podľa článku 52 ods. 1 písm. a/ a ods. 4 a v súlade s prílohou VIII časť 1, časti týkajúcej sa Slovenskej republiky písm. b/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 iba za dobu dôchodkového poistenia získanú od 1. januára 1993 na území Slovenskej republiky. Dôchodkový vek podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. dosiahol dovŕšením 62 rokov veku dňa 12. novembra 2015. Ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok 12. novembra 2015 získal 8 319 dní obdobia dôchodkového poistenia, čo predstavuje 22,7918 rokov dôchodkového poistenia. Suma starobného dôchodku za obdobie dôchodkového poistenia do vzniku nároku na starobný dôchodok bola určená ako súčin priemerného osobného mzdového bodu 2,3157, obdobia dôchodkového poistenia ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok 8 319 dní (t.j. 22,7918 rokov dôchodkového poistenia) a aktuálnej dôchodkovej hodnoty platnej ku dňu 12. november 2015, ktorá je 10,6865 € a suma starobného dôchodku predstavuje 564,10 € mesačne. Suma starobného dôchodku bola zvýšená podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. odo dňa priznania dôchodku o 5,20 € mesačne na sumu 569,30 € mesačne. Suma starobného dôchodku bola ďalej zvýšená od 1. januára 2016 o 1,90 € mesačne na 571,20 € mesačne. Dňa 25. apríla 2016 odporkyňa obdržala rozhodnutie Českej správy sociálneho zabezpečenia ústredie Praha č.j. XXX XXXXXXX-XXX zo dňa 14.04.2016, ktorým Česká správa sociálneho zabezpečenia ústredie Praha podľa ustanovenia § 31 ods. 1 zákona č. 155/1995 Sb. o dôchodkovom poistení v znení neskorších predpisov a s prihliadnutím na článok 6 a 52 ods. 1 písm. b/ nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 navrhovateľovi od 28.12.2015 priznala starobný dôchodok vo výške 7 470,- Kč mesačne.

Krajský súd napadnuté rozhodnutie podľa § 250q ods. 2 OSP ako vecne správne potvrdil. Vzhľadom na vznesené námietky navrhovateľa konštatoval, že odporkyňa správne aplikovala ustanovenia článku 20 ods. 1 Zmluvy a článok 15 ods. 1 Správnej dohody, nakoľko navrhovateľ mal k 31. decembru 1992 zamestnávateľa so sídlom na území Českej republiky, a preto obdobie do 31. decembra 1992 v súlade s

článkom 20 Zmluvy medzi Slovenskou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení je jednoznačne obdobím získaným podľa právnych predpisov Českej republiky, na zhodnotenie ktorého je príslušná Česká správa sociálneho zabezpečenia Praha v Českej republike a nie odporkyňa. Doba zamestnania a výška zárobkov získaných na území Slovenskej republiky od 1. januára 1993 bola odporkyňou hodnotená podľa evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia o dobe zamestnania a zárobku, ktoré sú vystavované zamestnávateľskou organizáciou a táto organizácia zodpovedá za správnosť evidenčných podkladov. Evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia (poistenia) sú podkladom pre odporkyňu pre hodnotenie doby zamestnania a zárobku. Na základe vykonaného dokazovania tak konštatoval, že navrhovateľ žiadnym spôsobom nepreukázal, že by voči ostatným žiadateľom o dávku sa postupovalo iným spôsobom ako v jeho prípade, a preto na námietku navrhovateľa, že je diskriminovaný krajský súd neprihliadol. Ďalej konštatoval, že umožnenie vzniku nároku na vyrovnávací príplatok poistencovi, ktorému bol priznaný starobný dôchodok bolo riešené až zákonom č. 140/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ktorý je účinný od 01.01.2016, pričom v ustanovení § 69b až 69d cit. zákona sú upravené podmienky nároku na vyrovnávací príspevok, jeho výška a trvanie nároku na vyrovnávací príspevok. Navrhovateľovi teda až od 1. januára 2016 pri splnení podmienok uvedených v ustanovení § 69b ods. 1 môže vzniknúť nárok na vyrovnávací príspevok, pričom predtým zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ani iný právny predpis takúto možnosť neumožňoval. výpočte jeho výšky v súlade s platnými právnymi predpismi a na základe preukázanej doby zamestnania navrhovateľa a odporkyňa postupovala správne aj .. pri jeho zvýšení odo dňa jeho priznania navrhovateľovi. Súd zároveň poukazuje na to, že postup, ktorého sa navrhovateľ domáhal, aby mu boli zhodnotené aj doby poistenia, ktoré získal na území Českej republiky do 31. decembra 1992, nemá oporu platných právnych predpisoch Európskej únie ani v platnom článku 20 ods. 1 Zmluvy a článku 15 ods. 1 Správnej dohody, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré majú prednosť pred vnútroštátnymi právnymi predpismi.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP a účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal.

2.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ odvolanie namietajúc jeho nezákonnosť z dôvodu, že odporkyňa nezohľadnila pri výpočte dôchodku doby dôchodkového zabezpečenia dosiahnuté do 31. decembra 1992. Z celkového počtu 16 881 dní, t.j. 46 rokov a 91 dní obdobia dôchodkového poistenia uznala iba 8 319 dní a priznala dôchodok iba vo výške 569,30 € mesačne. V dôvodoch odvolania podrobne poukázal na odôvodnenie a právny názor krajského súdu a uviedol, že okolnosť, že dňom 1. januára 1993 došlo k rozdeleniu ČSFR nemôže byť ako občanovi ČSFR a teraz občanovi Slovenskej republiky na ujmu. Slovenská republika je nástupcom ČSFR. Doby poistenia, ktoré získal do 31. decembra 1992 za existencie spoločného štátu na území Českej republiky podľa jeho názoru, nemožno považovať len za doby odpracované v cudzine (ako ich posudzujú odporkyňa a krajský súd) a preto s ním ako občanom nie je možné zaobchádzať inak ako s občanmi, ktorých zamestnávateľia mali za existencie spoločného štátu do 31. decembra 1992 sídlo na území Slovenskej republiky. Takýto postup je v rozpore s čl. 12 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Na tom nič nemení okolnosť, že zo žiadneho právneho predpisu zatiaľ nevyplýva povinnosť odporkyne mu priznať a vyplácať dorovnanie rozdielu medzi výškou dôchodku, na ktorý by mal nárok v Slovenskej republike ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku a výškou dôchodku, na ktorý má k tomuto dňu nárok v Českej republike.

Ďalej uviedol, že podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa. Okolnosť, že spôsob výpočtu teoretickej výšky starobného dôchodku v Slovenskej republike je v zmysle nariadenia (ES) č. 883/2004 a čl. 20 zmluvy o sociálnom zabezpečení odvodený od priemerných príspevkovadôb hodnotiteľných iba v Slovenskej republike, nie je z pohľadu čl. 39 ods. 1 Ústavy SR podstatná. Z článku 39 ods. 1 Ústavy SR totiž vyplýva právo občana na primerané hmotné zabezpečenie v starobe. V kontexte s týmto článkom a zákazom diskriminácie, uvedeným v čl. 12 Ústavy SR je potrebné si uvedomiť, že Slovenská republika je jedným z dvoch nástupníckych štátov Českej a Slovenskej

federatívnej republiky ako jedného štátu a teda v prípade zamestnania na území ČSFR u zamestnávateľa, ktorý mal sídlo na území ČSFR, nejde o klasické zamestnanie v cudzine (inom členskom štáte Európskej únie). Do 31. decembra 1992 sa doby zamestnania na území Českej republiky i na území Slovenskej republiky ako členských štátov československej federácie hodnotilo jednotne ako zamestnanie v tom istom štáte (naposledy podľa zákona č. 100/1988 Zb.). Z hľadiska čl. 39 ods. 1 Ústavy zamestnanie v Českej republike je možné považovať za zamestnanie v cudzine až po 31. decembri 1992, resp. po 30. apríli 2004 za zamestnanie v inom členskom štáte únie. Z toho pohľadu je potrebné nazerať aj na starobný dôchodok, priznaný podľa nariadenia čl. 20 zmluvy o sociálnom zabezpečení tak, že v intenciách uplatnených ustanovení nariadenia a zmluvy ide iba o nárok na základnú výšku starobného dôchodku v každom z uvedených dvoch nástupníckych štátov ČSFR. V prípade, že takto určená základná výška dôchodkov ku dňu vzniku nároku na dôchodok v ich súčte po prepočítaní kurzu mien oboch štátov nedosahuje výšku, ktorá by mu patrila, ak by sa pre výšku môjho starobného dôchodku započítali nielen všetky doby dôchodkového poistenia získané tak na území Slovenskej republiky ako aj na území Českej republiky (pred 01.01.1993), ale aj všetky priemerné príspevky od 1. januára 1984 do 31. decembra 1992 (resp. pri použití § 63 ods. 7 zákona o sociálnom poistení aj pred 1. januárom 1984), potom tento dôchodok musí byť priznaný v sume rovnajúcej sa rozdielu medzi výškou starobného dôchodku priznaného Českou správou sociálneho zabezpečenia a takou výškou dôchodku, ktorá by mi patrila, ak by mi všetky doby poistenia a príspevky do 31. decembra 1992 boli hodnotené podľa slovenských právnych predpisov. Okolnosť, že zákon o sociálnom poistení ani iný právny predpis taký postup doteraz vo vzťahu k jeho dôchodkovým nárokom priamo neupravujú, je z hľadiska jeho nároku na primerané zabezpečenie v starobe nepodstatná; ak taká úprava chýba, resp. je neúplná, lebo zákonodarca pri tvorbe právneho predpisu opomenul možné dopady výpočtu dôchodkov podľa medzinárodnej zmluvy, resp. pokiaľ nereagoval na také dopady, resp. na ne reagoval nedostatočne (iba u časti „federálnych“ dôchodcov), potom pri posudzovaní jeho dôchodkových nárokov mala odporkyňa, resp. i krajský súd, vychádzať priamo z čl. 12 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako základného zákona Slovenskej republiky.

V čase rozdelenia ČSFR a v čase prijatia Zmluvy o sociálnom zabezpečení platila na území Slovenskej republiky na území Českej republiky jednotná právna úprava - zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, takže v prípade výpočtu dôchodkov v ich súčte z oboch republík v prvopočiatoch sa nepredpokladalo, že by došlo k mínusovým rozdielom na strane slovenských občanov s bydliskom na území Slovenskej republiky. Výrazná zmena nastala v dôsledku zmien predpisov, upravujúcich sociálne zabezpečenie v Českej republike a sociálne poistenie v Slovenskej republike v neskoršom období. Na základe vyššie uvedeného tvrdil, že odporkyňa mala správne postupovať tak, že mu starobný dôchodok priznala v takej výške, aby súčet jeho starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky po zohľadnení menového kurzu nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý počas svojho produktívneho života získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky. Keďže odporkyňa pri výpočte starobného dôchodku týmto spôsobom nepostupovala, pričom Krajský súd v Bratislave jej postup a rozhodnutie považoval za vecne správne, považuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave vo veci starobného dôchodku za nezákonný. Svoj vyššie uvedený právny názor opieral o judikatúru - rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v analogických veciach starobných dôchodcov sp.zn. 9So/200/2011 zo dňa 30.01.2013, sp.zn. 9So/203/2011 zo dňa 30.01.2013, sp.zn. 9So/124/2013 zo dňa 25.02.2015, sp.zn. 1So/66/2013 zo dňa 19.01.2016. Krajský súd sa s právnym názorom Najvyššieho súdu SR v obdobných právnych veciach, na ktoré v konaní poukazoval, vôbec pri vydaní rozsudku zo dňa 24.05.2017 nevysporiadal. Za irelevantný považoval právny názor krajského súdu, ktorý sa týkal na vyrovnávací príplatok a to z dôvodu, že odporkyňa i krajský súd si musia byť vedomí tej skutočnosti, že nespĺňa podmienky nároku na vyrovnávací príplatok, keďže získal iba 24 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia pred 1. januárom 1993. Aj túto skutočnosť som v konaní pred krajským súdom uviedol. Je teda viac ako jasné, že aj keby si žiadosť o vyrovnávací príplatok po 1. januára 2016 podal, odporkyňa by musela žiadosť ako nedôvodnú zamietnuť, keďže nespĺňa podmienku uvedenú v § 69b ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 v znení zákona č. 140/2015 Z.z. a to podmienku najmenej 25 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia. V súvislosti s otázkou diskriminácie poukazujem aj na nález Ústavného súdu ČR č. nálezu III. ÚS 939/10 zo dňa

03.08.2010, ktorý sa zaoberá aplikáciou Zmluvy medzi ČR a SR o sociálnom zabezpečení. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhujem, aby odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 5Sd/70/2016-78 zo dňa 24. mája 2017 zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXXXXX XXXX X zo dňa 11. apríla 2016 sa zrušuje a vec sa vracia odporkyni na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby odvolací súd zaviazal odporkyňu na náhradu trov prvostupňového konania aj odvolacieho konania v sume 485,67 €, ktoré podrobne odôvodnil.

3.

Odporkyňa vovyjadrení k odvolaniu navrhla rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť z dôvodu správneho zistenia skutkoého stavu a správneho právneho posúdenia veci krajským súdom. O nároku navrhovateľa na starobný dôchodok a jeho sumu bolo rozhodnuté správne súlade s platnými právnymi predpismi o sociálnom poistení.

4.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 492 ods. 1, 2 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Podľa § 491 ods. 1, 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej halvy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Predmetom konania bolo rozhodnutie odporkyne o výške starobného dôchodku, vypočítaného podľa nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 v spojení s článkom 20 Zmluvy o sociálnom zabezpečení a čl. 46 ods. 1 a 2 nariadenia.

Podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na právu, ako aj pri strate živiteľa.

Spornou medzi účastníkmi konania je otázka nároku navrhovateľa na vyrovnanie rozdielu medzi vypočítaným starobným dôchodkom v súčte so starobným dôchodkom z Českej republiky a výškou starobného dôchodku, ktorý by bol vypočítaný len podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ak by všetky doby poistenia boli hodnotené ako doby získané u zamestnávateľa so sídlom na území Slovenskej republiky. Takýto spôsob výpočtu starobného dôchodku odporkyňa nerealizovala.

Podľa čl. 7 ods. 2 písm. c/ nariadenia č.1408/71 bez ohľadu na článok 6 sa naďalej budú uplatňovať určité ustanovenia dohovorov o sociálnom zabezpečení, ktoré uzavreli členské štáty do dátumu uplatňovania tohto nariadenia za predpokladu, že sú výhodnejšie pre príjemcov dávok alebo ak vyplývajú z osobitných historických okolností a majú obmedzený časový účinok, ak sú tieto ustanovenia uvedené

v prílohe III.

Podľa čl. 20 ods. 1 Zmluvy doby zabezpečenia získané pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa považujú za doby zabezpečenia toho zmluvného štátu, na ktorého území mal zamestnávateľ občana sídlo ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky naposledy pred týmto dňom.

Podľa čl. 46 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, ak sa na pracovníka vzťahovali právne predpisy členského štátu a ak spĺňa podmienky požadované právnymi predpismi tohto členského štátu na nárok na dávky bez toho, aby bolo potrebné uplatniť článok 45, príslušná inštitúcia tohto členského štátu vypočíta výšku dávky v zmysle právnych predpisov, ktoré uplatňuje, a stanoví výšku dávky, ktorá zodpovedá celkovej dobe poistenia, ktorá sa zohľadňuje v zmysle týchto právnych predpisov. Táto inštitúcia stanoví aj výšku dávky, ktorá by pracovníkovi patrila, ak by sa uplatnili pravidlá podľa odseku 2 písm. a/ a b/. Zohľadní sa výška z takto stanovených dávok.

Podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia č. 1408/71 ak sa na pracovníka vzťahovali právne predpisy členského štátu a tento pracovník nespĺňa podmienky na priznanie dávok, pokiaľ by sa nezohľadnili ustanovenia článku 45, príslušná inštitúcia členského štátu bude postupovať podľa nasledujúcich pravidiel:

- a) táto inštitúcia vypočíta teoretickú výšku dávky, na ktorú by si mohla dotknutá osoba uplatniť nárok za predpokladu, že všetky doby poistenia, ktoré sa započítajú podľa právnych predpisov členských štátov, ktoré sa na pracovníka vzťahovali, sa dosiahli v danom štáte podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje, v deň priznania dávky. Ak podľa týchto právnych predpisov výška dávky nezávisí na trvaní doby poistenia, táto výška sa považuje za teoretickú výšku uvedenú v tomto pododseku;
- b) príslušná inštitúcia následne stanoví skutočnú výšku dávky na základe teoretickej výšky uvedenej v predchádzajúcom pododseku a podľa pomeru trvania doby poistenia dosiahnutých pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje táto inštitúcia, k celkovému trvaniu doby poistenia dosiahnutej pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov dotknutých členských štátov;
- c) ak celková dĺžka doby poistenia, ktorú pracovník dosiahol podľa právnych predpisov dotknutých členských štátov pred vznikom poistnej udalosti, dlhšia ako maximálna doba ktorú vyžadujú právne predpisy jedného z týchto členských štátov na priznanie plnej výšky dávky, ak sa vezmú do úvahy ustanovenia tohto odseku, príslušná inštitúcia tohto štátu zohľadní maximálnu dobu namiesto celkovej dosiahnutej doby; tento spôsob stanovenia nesmie viesť k tomu, že náklady tejto inštitúcie budú väčšie ako plná výška dávky, ktorú stanovujú právne predpisy, ktoré táto inštitúcia uplatňuje;
- d) postup pri zohľadňovaní súbežných dôb pri uplatňovaní pravidiel na výpočet stanovený v tomto odseku sa upraví vo vykonávacom nariadení spomínanom v článku 97.

Podľa čl. 46 ods. 3 nariadenia č. 1408/71 dotknutá osoba má nárok na najvyššiu čiastku, vypočítanú v súlade s odsekmi 1 a 2, od príslušnej inštitúcie každého členského štátu bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia o znížení, pozastavení alebo odňatí dávky, ktoré umožňujú právne predpisy, podľa ktorých je táto dávka splatná. Keď nastane tento prípad, porovnanie, ktoré sa má vykonať, sa bude vzťahovať na čiastku, ktorá sa určí až po uplatnení týchto ustanovení.

Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že zamestnávateľ navrhovateľa mal k 31. decembru 1992 sídlo na území Českej republiky. Česká a Slovenská republika vznikli k 1. januáru 1993 rozdelením spoločného štátu - Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorý charakterizoval jednotný systém dôchodkového zabezpečenia. Z hľadiska vtedajšieho práva bolo právne irelevantné, v ktorej časti československého štátu bol občan zamestnaný, resp. kde mal sídlo jeho zamestnávateľ. Okolnosť, že dňom 1. januára 1993 došlo k rozdeleniu ČSFR je teraz občanovi Slovenskej republiky na ujmu.

Navrhovateľ správne namietal, že poistenie získané do 31. decembra 1992 za existencie spoločného štátu na území Českej republiky, nemožno považovať len za doby odpracované v cudzine na účely čl. 46 Nariadenia a z tohto dôvodu nie je možné s ním ako občanom zaobchádzať inak ako s občanmi, ktorých zamestnávateľia mali za existencie spoločného štátu do 31. decembra 1992 sídlo na území Slovenskej republiky.

republiky. Takýto postup odporkyne by bol v rozpore s čl. 12 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Na tom nič nemení okolnosť, že zo žiadneho právneho predpisu zatiaľ nevyplýva povinnosť odporkyne priznať a vyplácať takej osobe dorovnanie rozdielu medzi výškou dôchodku, na ktorý by mala nárok v Slovenskej republike ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku a výškou dôchodku, na ktorý má k tomuto dňu nárok v Českej republike.

Odvolací súd sa tak stotožnil s názorom odvolateľa (a ním podané odvolanie za dôvodne podané), že zamestnanie v Českej republike je možné považovať za zamestnanie v cudzie až po 31. decembri 1992, resp. po 30. apríli 2004 za zamestnanie v inom členskom štáte Európskej únie. Ustanovenie čl. 20 Zmluvy je potrebné aplikovať len do tej miery, že sa podľa neho určí príslušnosť štátu k dobám zabezpečenia, získaných pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

Okolnosť, že spôsob výpočtu teoretickej výšky starobného dôchodku v Slovenskej republike je v zmysle čl. 47 ods. 1 písm. g/ nariadenia a čl. 20 Zmluvy o sociálnom zabezpečení odvodený od priemerných príspevkov a dôb, hodnotiteľných iba v Slovenskej republike nie je z pohľadu článku 39 ods. 1 Ústavy SR podstatná. Z článku 39 ods. 1 Ústavy SR totiž vyplýva právo občana na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Na základe uvedeného bolo potom potrebné považovať za dôvodne uplatnené aj námietky odvolateľa uvedené už v návrhu na preskúmanie rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku a vo vyjadrení k výzve zo 16. novembra 2016 (č.l. 29-32 spisu).

Odporkyňa sa pri rozhodovaní neriadila právnym názorom najvyššieho súdu vyjadrenom v rozsudkoch, na ktoré poukazoval aj sám odvolateľ. Úlohou odporkyne preto v ďalšom konaní bude v zmysle čl. 46 ods. 1 nariadenia Rady č. 1408/71 stanoviť výšku dôchodku výlučne na základe dôb poistenia získaných podľa právnych predpisov Slovenskej republiky a mala tiež povinnosť vypočítať výšku dôchodku podľa pravidiel stanovených v článku 46 ods. 2 uvedeného nariadenia, a teda vypočítať teoretickú výšku dávky so zohľadnením všetkých dôb poistenia podľa právnych predpisov členských štátov a z toho vypočítať výšku čiastkového dôchodku, podľa pomeru trvania dôb poistenia získaných podľa slovenských právnych predpisov k celkovej dobe poistenia získanej v Slovenskej republike a ostatných členských štátoch. Odporkyňa následne obe čiastky porovná. Toto porovnanie je podľa názoru odvolacieho súdu dôvodné vykonať aj z toho dôvodu, že navrhovateľ získal viac ako 15 rokov (22 rokov a 289 dní) obdobia dôchodkového poistenia a vznikol mu nárok na dôchodok z dôchodkového poistenia Slovenskej republiky.

Za dôvodnú považoval odvolací súd ďalšiu odvolacou námietkou týkajúcu sa nároku na vyrovnávacieho príplatok. Súdny dvor EÚ o veci C-399/09 Marie Landtová proti Českej správe sociálneho zabezpečenia vyjadril názor, že ustanovenie nariadenia č. 1408/71 nebráni takému vnútroštátnemu pravidlu, akým je pravidlo, podľa ktorého sa vypláca vyrovnávací príspevok k dávke v starobe v prípade, že výška tejto dávky priznaná podľa článku 20 zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení je nižšia než dávka, ktorá by bola priznaná, ak by bol starobný dôchodok vypočítaný podľa právnych noriem Českej republiky (v prípade navrhovateľa podľa právnych noriem Slovenskej republiky).

Ak odporkyňa prizнала iným občanom Slovenskej republiky dorovnanie výšky starobného dôchodku tak, aby bol tento vyplávaný v sume, na akú by mali nárok v prípade, že všetky doby poistenia by boli získané podľa slovenských právnych predpisov a u navrhovateľa taký postup neaplikovala, je potrebné tento postup považovať za nerovnaké zaobchádzanie.

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd dospel záveru, že v konaní správneho orgánu bola zistená taká vada, ktorá mohla mať vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250ja ods. 3 OSP) a preto rozsudok krajského súdu zmenil, napadnuté rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie podľa § 250j ods. 2 písm. e/ OSP a § 492 ods. 2 SSP.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods.1 a § 151 ods. 1 OSP a § 492 ods. 1, 2 SSP. Podľa výsledku konania úspešnému navrhovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia advokátkou JUDr. Janou Berecovou Titkovou na základe plnej moci 6. mája 2016 nasledovne:

- Za 4 úkony právnej pomoci na krajskom súde (3 úkony po á 66,- € s režijným paušálom 8,58 € - prípravu a prevzatie zastúpenia, spísanie opravného prostriedku, spísanie vyjadrenia zo 16. novembra 2016, ďalší úkon zastupovanie na pojednávaní dňa 24. mája 2017 68,- € s režijným paušálom 8,84 €) spolu 300,58 €.
- Náhrada za stratu času za čas strávený cestou na pojednávanie dňa 24. mája 2017 z L. do Bratislavy a späť, 2 hodiny, t.j. 4 polhodiny á 14,73 € spolu 58,92 €.
- Hotové výdavky - spotreba PHM na cestu na pojednávanie osobným motorovým vozidlom podľa špecifikácie na č.l. 68 spisu v sume 15,66 € za spotrebu PHM a náhrada za použitie cestného motorového vozidla 33,67 €.
- Spísanie odvolania proti rozsudku zo 14. septembra 2017 spolu 76,84 € (68,- € s režijným paušálom 8,84 €).

Podľa § 149 ods. 1 OSP je odporkyňa povinná priznanú náhradu trov konania spolu v sume 485,67 € zaplatiť advokátke JUDr. Jane Berecovej Titkovej tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.